

Financiën jeugdzorg

25 november – 14:30-15:30

VNG Congres Gemeentefinanciën

Agenda

1. **Meerjarige financiële ontwikkeling kosten en budget Jeugd**
2. Deskundigencommissie
3. Financiën Hervormingsagenda / Jeugd in eigen gemeente

Nieuw financieringsstelsel Jeugd & Wmo

Medio voorjaar 2025 webinar

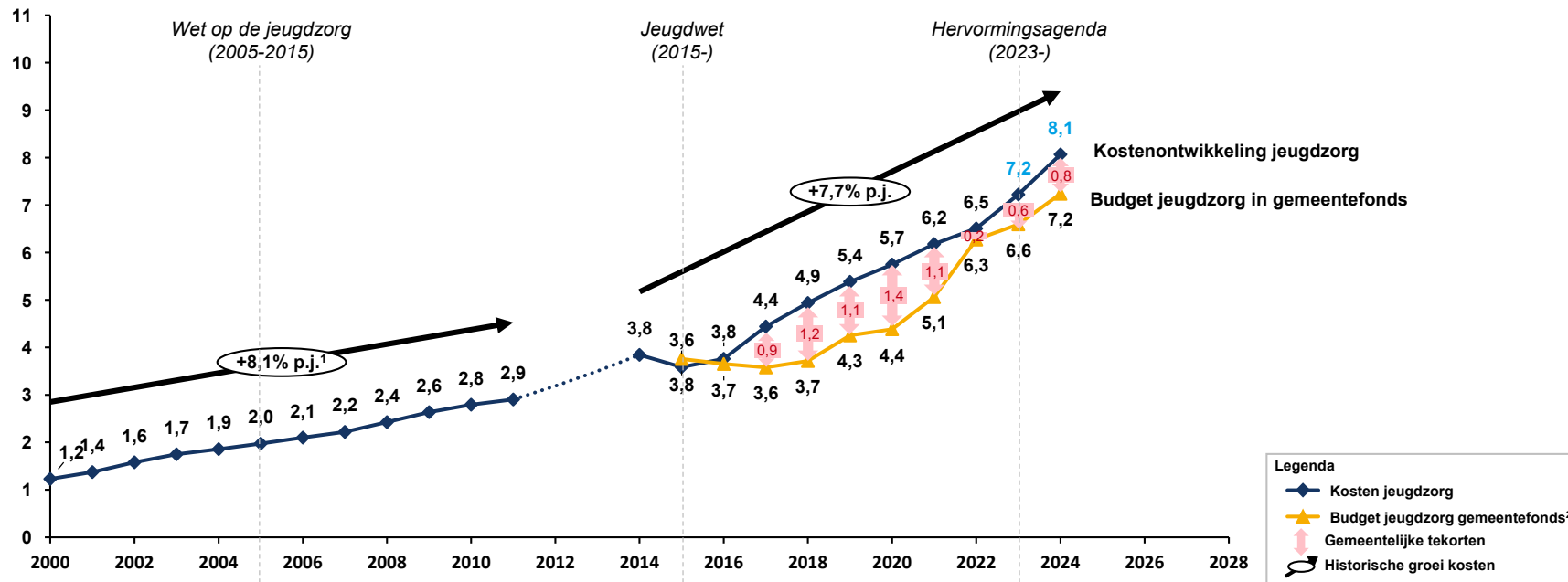

Belangrijkste conclusie kostenonderzoek 2023/2024 door Improven: respectievelijk ca. €600 en €800 mln tekort

Kosten jeugdzorg¹ vs. budget, Nederland, 2000-2024

€ mld

INDICATIEF

1. Historie 2000-2011 is niet één-op-één vergelijkbaar (door stelselverandering 2015), maar geven wel beeld van historische groei; gebaseerd op SCP 'Groeit de jeugdzorg door' (2013), gecombineerd met indexatie (via NZa).

2. Conform definitie Meerjarig Financieel Kader zoals afgesproken in Hervormingsagenda, aangevuld met CPB-raming in kader bbp-indexatie (CPB-raming september 2024, ca. 4% p.j. gemiddeld). Deze reeks bevat dus al een correctie voor de verwachte toekomstige indexatie voor volume/prijs-ontwikkeling.

Bronnen: SCP; NZa; AEF; Improven/AEF; Improven; MFK Hervormingsagenda; CPB raming; VNG analyse

DE TELEGRAAF
VRIJDAG 8 NOVEMBER 2024

Tekorten nopen tot forse bezuinigingen

VNG: alarm om jeugdzorgtekort

door Renate Curfs

AMSTERDAM De jeugdzorg verdrijft steeds meer andere voorzieningen die gemeenten moeten betalen. Gemeenten slaan alarm over de alamar oplopende kosten voor jeugdzorg. Kunnen ze straks nog wel het zwembad open houden of de straten onkruidvrij maken?

Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor alle jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdereclassering. De kosten hiervoor lopen al jaren uit de klauwen. Slechts meer jongeren hebben professionele hulp nodig, de zorg wordt almaar duurder en bovendien krijgen jeugdigen steeds vaker en langer kostbare, specialistische zorg.

Gemeenten kunnen daar maar beperkt iets aan doen. Maar met de zorgplicht die ze wettelijk hebben, moeten ze er wel voor betalen. Om de stijgende kosten in de jeugdzorg beheersbaar te houden, heeft het kabinet de jeugdzorg de komende tijd flink te hervormen. Zo moet onder meer de instroom van het aantal jongeren omlaag.

Uit een prognose van de Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) blijkt dat gemeenten in 2025 een recordhoogte van 10 miljard euro kwijt zijn aan jeugdzorg. In 2015 was dat nog 4 miljard.

Gratis zwemles mogelijk stoppen

Gemeenten volgens de Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) blijkt dat gemeenten in 2025 een recordhoogte van 10 miljard euro kwijt zijn aan jeugdzorg. In 2015 was dat nog 4 miljard.

Onlangs becijferde onderzoeksbureau Improven nog dat gemeenten over vorig jaar 62,3 miljoen euro tekort kwamen voor de jeugdzorg. Voor 2024 is dat tekort verder opgelopen tot zo'n 82,8 miljoen euro. Dat is geld dat gemeenten om de drogende tekorten te kunnen opvangen, zullen ze al dit jaar drastisch moeten besparen. Ook de gemeente Bergen, die voor dit jaar kampt met een tekort van 12 miljoen op jeugdzorg, denkt daar nu over na. Voor het einde van het jaar moet duidelijk zijn waarvoor de gemeente kan besparen.

Daarbij moeten we dan bijvoorbeeld overwegen de gratis zwemles stop te zetten voor kinderen van ouders die het niet zelf kunnen betalen", zegt Marco Wiesehaan, wethouder in Bergen. "En ook stoppen met buurtporticoes die sport- en bewegingslessen geven aan ouders." Het is

Stands meer jongeren hebben professionele hulp nodig. Beeld ter illustratie.

foto: athena

Gemeenten vrezen miljardenstrop door fors stijgende kosten én bezuinigingen in de jeugdzorg

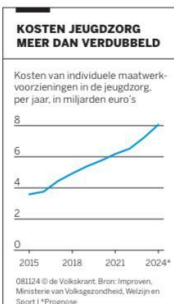
Charlotte Huisman
Amsterdam

De kosten van de jeugdzorg stijgen zo snel dat gemeenten afsterven op een miljardenstrop. Sinds 2015 zijn lokale overheden verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Sindsdien zijn hun uitgaven gestegen van 3,5 miljard euro in 2015 tot 8,1 miljard euro dit jaar.

Uit onderzoek naar de kosten, in opdracht van het Rijk, blijkt dat deze de laatste jaren nog sneller stijgen dan verwacht. Daarmee nemen ook de tekorten van de gemeenten toe, van vorig jaar 62,8 miljoen euro (in totaal) naar 82,8 miljoen euro dit jaar. De prognose is dat de stijgende lijn doorzet, terwijl het Rijk de gemeenten juist jaarkaars bijna een miljard euro minder voor jeugdzorg wil geven. Bij elkaar zou dat in 2028 leiden tot een gat van 3 miljard euro in de gemeentelijke begrotingen.

"Dat is onhoudbaar, dit kunnen gemeenten niet betalen", zegt wethouder Nathalie Kramers (GroenLinks) uit Leeuwarden. Zij spreekt namens de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Zij roept het Rijk op gemeenten te compenseren, omdat zij anders 'hun wegen en vadianen niet kunnen onderhouden en gedwongen zijn bijhoorbeel zwembaden te sluiten'.

Ook willen de gemeenten dat het Rijk meer voort maakt met de wetgeving die de toegang tot de jeugdzorg moet beperken. De bedoeling is dat met de nieuwe wet alleen nog kinderen met zware problemen gemeentelijke hulp krijgen. De afgelopen tien

dat er minder kinderen uit huis worden geplaatst. Ook zouden gemeenten met sterkere wijkteams strenger gaan selecteren aan de poort welke jongere zorg nodig heeft. De verwachting was dat met de nieuwe aanpak de kosten zouden dalen, het Rijk heeft daarvoor al een bezuiniging ingeboekt. Maar dat pakt tot nog toe anders uit.

Doorverwijzen

'Ook huisartsen kunnen kinderen bijvoorbeeld naar een psycholoog doorverwijzen, gemeenten hebben de doorverwijzingen naar specialistische zorg niet in de hand', zegt Kramers. 'Terwijl een kind bijvoorbeeld ook ongelukkig kan zijn door ruziende ouders en relatietherapie voor de ouders zijn welzijn meer zou kunnen verbeteren.'

Kramers ziet een toename van intensieve zorgtrajecten, die soms meer dan 1 miljoen euro per jaar per jongere kunnen kosten. 'Vaak zijn het schrijnende situaties. Maar als een gemeente een paar van dat soort jongeren heeft, is het geld snel op.'

Het kabinet noemt de stijgende kosten voor de jeugdzorg 'het hoofdhaar voor de toekomst'. Staatssecretaris Vincent Karremans (VVD) wil daarom de 'maatschappelijke dialoog' verder aanzwengelen die zijn voorganger Maarten Van Ooijen (ChristenUnie) was begonnen om het aantal kinderen dat een beroep doet op de jeugdzorg terug te brengen. Dat ouders en kinderen leren accepteren dat bepaalde problemen bij het leven horen', schrijft Karremans aan de Tweede Kamer. Volgens jaar hoop hij met een wetsvoorstel te komen dat de reikwijdte van de jeugdzorg moet beperken.

Zo'n onderhalf jaar geleden sloten de gemeenten een akkoord met het Rijk voor een zogenaamde hervormingsagenda voor de jeugd. De bedoeling is

JEUGDZORG GEMEENTEN: DRAMA-KEUZES DOOR BEZUINIGINGEN

Met rug tegen muur'

Het zwembad dat dicht moet, minder onderhoud aan straten en langer onkruid in je woonwijk. Veel gemeenten zullen de komende jaren flink moeten bezuinigen als de overheid niet ingrijpt. De kosten in de jeugdzorg lopen zo hoog op voor gemeenten dat ze de jaar al harde keuzes moeten maken.

NAUWLIJKS INSPIRAATIE MAAR WEL FINANCIËLE VERANTWOORDELIJK

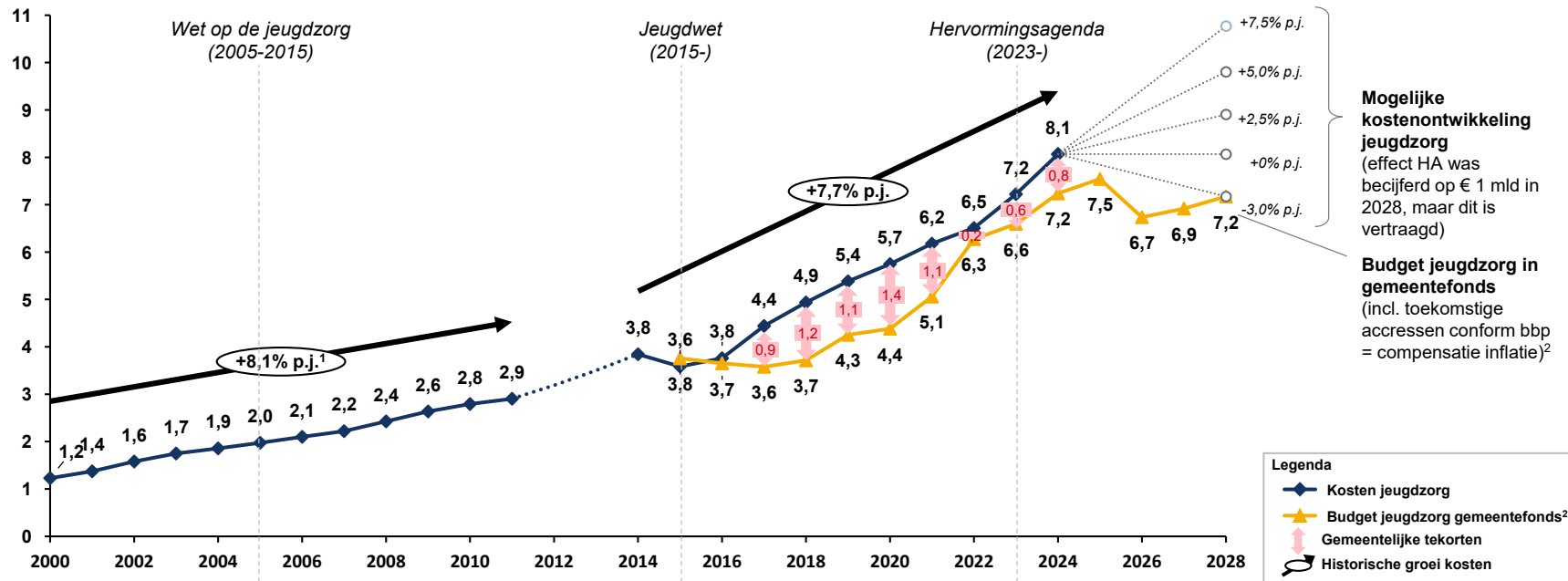

Financiële prognose laat een zorgelijk beeld zien, leidend tot een onhoudbare situatie

Kosten jeugdzorg¹ vs. budget, Nederland, 2000-2024

€ mld

INDICATIEF

1. Historie 2000-2011 is niet één-op-één vergelijkbaar (door stelselverandering 2015), maar geven wel beeld van historische groei; gebaseerd op SCP 'Groeit de jeugdzorg door' (2013), gecombineerd met indexatie (via NZa).

2. Conform definitie Meerjarig Financieel Kader zoals afgesproken in Hervormingsagenda, aangevuld met CPB-raming in kader bbp-indexatie (CPB-raming september 2024, ca. 4% p.j. gemiddeld). Deze reeks bevat dus al een correctie voor de verwachte toekomstige indexatie voor volume/prijs-ontwikkeling.

Bronnen: SCP; NZa; AEF; Improven/AEF; Improven; MFK Hervormingsagenda; CPB raming; VNG analyse

Wat betekent dit nu? – Zienswijze deskundigencie

1. Op afspraken uit Hervormingsagenda blijven we volledig inzetten
2. Wel blijkt uit cijfers dat er een aanvulling op agenda nodig is → oorzaken autonome groei wegnemen (bijv. structurele oplossingen in andere domeinen?) → *fundamenteel gesprek kabinet / VNG nodig*
3. Aanpassing meerjarig financieel kader zolang geen oplossing
(situatie voor gemeenten is anders onhoudbaar)

Agenda

1. Meerjarige financiële ontwikkeling kosten en budget Jeugd
- 2. Deskundigencommissie**
3. Financiën Hervormingsagenda / Jeugd in eigen gemeente

Nieuw financieringsstelsel Jeugd & Wmo

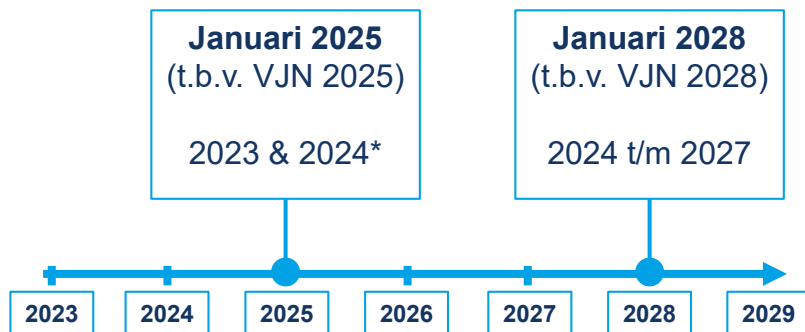

Medio voorjaar 2025 webinar

Rol & opgave deskundigencommissie

Deskundigencommissie zal **zwaarwegend advies geven** ten aanzien van de uitvoering van de maatregelen en de gepleegde inspanningen, mede in relatie tot de uitgavenontwikkeling.

Samenstelling: commissie bestaat uit 5 leden

- Tamara van Ark (voorzitter)
- Han Polman
- Onno de Zwart
- José Lazeroms
- Bernard ter Haar

* = prognose 2024 obv Improven onderzoek kosten 2023/2024

Rol & opgave deskundigencommissie (2/2)

Advies over:

- Beoogde beweging.
- Afspraken, inspanningen en opbrengsten.
- Relevante ontwikkelingen over uitvoering en kosten van het jeugdhulpstelsel.
- Uitgavenontwikkeling die afwijkt van overeengekomen meerjarig financieel kader, met aandacht voor o.a.:
 - CPB middellangetermijnraming
 - Mate waarin aanpassing structurele reeks aan de orde is
 - Bredere gemeentefinanciën

Principes te hanteren bij advies overschrijdingen:

- Financieel risico naar rato van niet geleverde inspanning voor rijk en gemeenten.
- Gemeenten verantwoordelijk voor doelmatige en doeltreffende uitvoering.
- Gemeenten dragen financiële verantwoordelijkheid voor bovenwettelijke initiatieven.
- Onvoorziene omstandigheden en autonome groei vallen onder verantwoordelijkheid van het Rijk.

Agenda

1. Meerjarige financiële ontwikkeling kosten en budget Jeugd
2. Deskundigencommissie
- 3. Financiën Hervormingsagenda / Jeugd in eigen gemeente**

Nieuw financieringsstelsel Jeugd & Wmo

Medio voorjaar 2025 webinar

Hervormingsagenda bevat € 1 miljard besparing

Bijlage 2

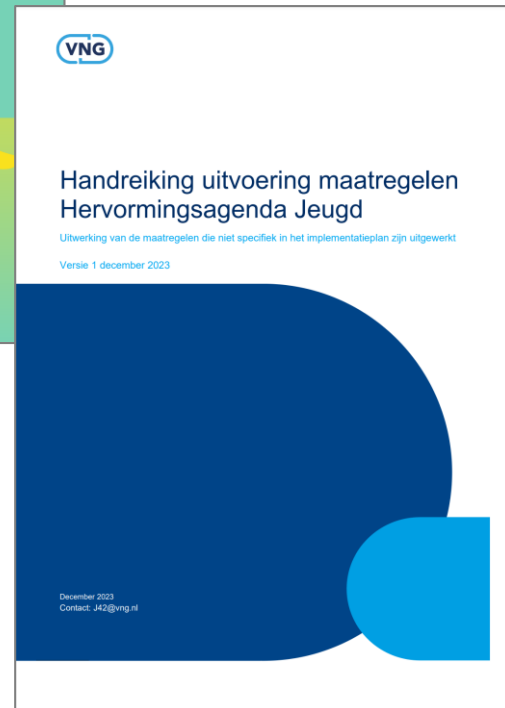
Maatregelentabel en verantwoordelijkheidsverdeling Hervormingsagenda

										1 mrd besparingsdoelstelling	
	Verantwoordelijkheidsverdeling Rijk en VNG*	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2030	Structureel	Raming met meer onzekerheden omgeven	Maatregel haalbaar
Versterken normale leven/veerkracht jeugdigen en hun omgeving (B16)	Rijk en VNG	-	-24	-49	-73	-97	-121	-121	-121	-60	-61
Afbakening reikwijdte (B2)	Rijk en VNG	-67	-67	-67	-210	-210	-210	-210	-210	-210	
Invoeren doorbraakmethode (B15)	VNG	-101	-101	-101	-101	-101	-101	-101	-101	-75	-26
Brede invoering jeugdconsulenten bij de huisarts (AEF rapport, bijlage E,1)	VNG	-75	-75	-75	-88	-88	-88	-88	-88		-88
Beperking verwijzingen naar ongecontracteerd aanbod (B12)	VNG	-49	-49	-49	-49	-49	-49	-49	-49		-49
Regionalisering (B3)	Rijk en VNG	+13	+13	+13	+11	+4	-6	-6	-6		-6
Voorkomen en verkorten residentiële zorg (B17)	Rijk en VNG	+15	+6	-7	-32	-67	-74	-74	-74	-37	-37
Frictiekosten voorkomen en verkorten residentiële zorg (B17)		+23	+47	+72	+60	+65	+28	-	-		
Normaliseren voogdijondersteuning (B18)	Rijk en VNG	-6	-6	-6	-26	-26	-26	-26	-26		-26
Selectie en contractering (B5) (gecorrigeerd voor interferentie B6)	VNG	+1	-28	-62	-79	-72	-73	-73	-73		-73
Tariefdifferentiatie (B6)	Rijk en VNG	-12	-14	-16	-17	-24	-24	-24	-24		-24
Standaardisatie uitvoering (B23)	Rijk en VNG	-112	-112	-112	-224	-224	-224	-224	-224		-224
Vereenvoudiging productcodes (BV)	VNG	+1	-3	-6	-7	-7	-7	-7	-7		-7
Correctie begrotingsstand		-37	-37	-37	-37	-37	-37	-37	-37		-37
Investering kwaliteitsagenda en kwaliteitscyclus	Rijk en VNG	+4	+7	+9	+12	+13	+13	+22	+22		
Kasschuif		+28	+69	+119	-101	-97	-18	-	-		
Totaal ind. investeringen en technische mutaties		-374	-374	-374	-961	-1017	-1018	-1018	-1018	-382	-658

* Bij de uitvoering van deze maatregelen zijn uiteraard ook andere partijen noodzakelijk. Dit geldt in het bijzonder voor partijen die bij verwijzing een rol spelen. Deze tabel focust alleen op verantwoordelijkheidsverdeling Rijk en VNG.

Implementatieplan en handreiking uitvoering maatregelen

Meest gestelde financiële vraag

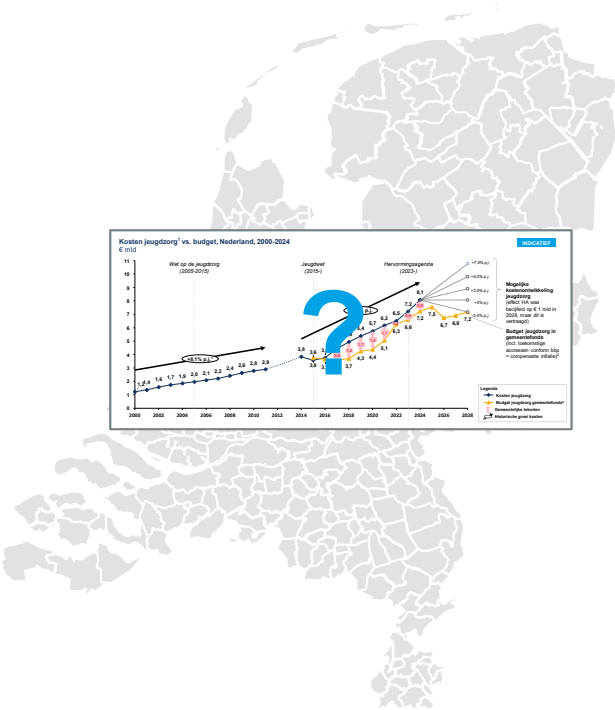
Wat als kosten blijven stijgen / besparingen lager uitvallen (bijv. door vertraging in agenda en autonome groei, terwijl wij reëel en sluitend moeten begroten?)

Eigen handelingsperspectief gemeente:

- Doe wat je moet doen volgens de Hervormingsagenda Jeugd, en bedenk of lokaal nog aanvullende maatregelen mogelijk zijn
- Becijfer wat reële besparing in eigen gemeente zou zijn (bijv. aandeel in becijferd effect HA + eigen inschatting)
- Voer gesprek over hoe om te gaan met tekorten (bezuinig niet noodzakelijkerwijs op andere gemeentelijke taken, kunt ook tekort laten zien in totale begroting; maar = eigen keuze gemeenteraad) → zie ook VNG begrotingsadvies juni '24

Daarnaast:

- Deskundigencommissie adviseert over kostenoverschrijdingen op jeugd

- Waar staat uw gemeente?
- Vergelijk kosten jeugd met aandeel in Meerjarig Financieel Kader (= budget beschikbaar gesteld)
- Eind deze week op website & forum VNG

Agenda

1. Meerjarige financiële ontwikkeling kosten en budget Jeugd
2. Deskundigencommissie
3. Financiën Hervormingsagenda / Jeugd in eigen gemeente

Nieuw financieringsstelsel Jeugd & Wmo

Medio voorjaar 2025 webinar

Meer weten?

- vng.nl/hervormingsagenda
- VNG forum
- J42 emails / bijeenkomsten